

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

---

2013/2063(INI)

19.9.2013

ADVIES

van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

aan de Commissie industrie, onderzoek en energie

inzake het aanboren van het potentieel van "cloud computing" in Europa
(2013/2063(INI))

Rapporteur voor advies (*): Judith Sargentini

(*): Procedure met medeverantwoordelijke commissies – Artikel 50 van het
Reglement

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken verzoekt de ten principale bevoegde Commissie industrie, onderzoek en energie onderstaande suggesties in haar ontwerp-resolutie op te nemen:

1. herhaalt dat "cloud computing" naast het potentieel en de voordelen ervan voor bedrijven, burgers, de openbare sector en het milieu, met name in termen van kostenvermindering, ook aanzienlijke risico's en uitdagingen met zich meebrengt, met name op het vlak van de grondrechten (met inbegrip van privacy en gegevensbescherming) en door een verhoogde impact in geval van storingen, ongeacht of deze worden veroorzaakt door defecten, wanpraktijken, criminele activiteiten of door vijandig optreden van een ander land;
2. is van mening dat toegang tot een veilig internet een grondrecht is van elke burger en dat "cloud computing" in dit opzicht een belangrijke rol blijft spelen; doet daarom nogmaals een beroep op de Commissie en de Raad om de digitale vrijheden op ondubbelzinnige wijze te erkennen als grondrechten en als absolute vereisten voor de uitoefening van de universele mensenrechten;
3. herhaalt dat bij wijze van algemene regel het niveau van gegevensbescherming in een "cloud computing"-omgeving niet lager mag zijn dan het niveau dat in andere contexten van gegevensverwerking is vereist;
4. benadrukt dat de wetgeving van de Unie met betrekking tot gegevensbescherming nu al volledig van toepassing is op "cloud computing"-diensten in de EU, aangezien deze wetgeving technologisch gezien neutraal is, en bijgevolg volledig dient te worden nageleefd; benadrukt dat het advies van de Groep gegevensbescherming artikel 29 over cloud computing¹ in aanmerking moet worden genomen, aangezien dit een duidelijke leidraad biedt voor de toepassing van de beginselen en regels in de wetgeving van de Unie met betrekking tot gegevensbescherming in een cloudomgeving, zoals de concepten verwerker en voor de verwerking verantwoordelijke, afbakening van het doel en evenredigheid, integriteit en gegevensbeveiliging, het gebruik van onderaannemers, de toewijzing van verantwoordelijkheden, beveiligingsinbreuken en internationale doorgiften; benadrukt dat het nodig is alle mogelijke tekortkomingen in de bescherming met betrekking tot "cloud computing" weg te werken in het kader van de huidige herziening van het rechtskader van de Unie inzake gegevensbescherming, op basis van verdere richtsnoeren van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en de Groep gegevensbescherming artikel 29; is van mening dat niet alle gevoelige gegevens persoonsgegevens zijn en dringt er daarom bij de Commissie op aan richtsnoeren voor te stellen voor de bescherming van niet-persoonlijke gevoelige gegevens in een cloud-context, met name in het geval van overheidsgegevens en gegevens van organisaties als banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen, scholen en ziekenhuizen;
5. herinnert eraan dat een cloudprovider die de gegevens gebruikt voor een ander doel dan het in de serviceovereenkomst overeengekomen doel, of de gegevens gebruikt in

---

¹ Advies 5/2012, WP 196, beschikbaar op http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/index_en.htm#h2-1

communicatie of op een wijze die in strijd is met de contractvoorwaarden, moet worden beschouwd als een voor de verwerking verantwoordelijke en aansprakelijk worden gesteld voor de gepleegde overtredingen en schendingen;

6. benadrukt dat in overeenkomsten voor clouddiensten de rechten en plichten van de betrokken partijen op het vlak van gegevensverwerkingsactiviteiten door cloudproviders op een heldere en transparante manier dienen te zijn vastgesteld; de contractuele regelingen mogen geen verklaring omvatten dat afstand wordt gedaan van de door de wetgeving van de Unie met betrekking tot gegevensbescherming geboden waarborgen, rechten en beschermingen; vraagt de Commissie met klem voorstellen te doen om het evenwicht tussen aanbieders van clouddiensten en hun klanten te herstellen als het gaat om de door clouddiensten gebruikte contractvoorwaarden, met onder meer bepalingen met betrekking tot:
  - bescherming tegen willekeurige annulering van diensten en het wissen van gegevens;
  - garanties dat de klant een redelijke kans krijgt om opgeslagen gegevens te herstellen in geval een dienst wordt geannuleerd en/of gegevens worden verwijderd;
  - duidelijke richtsnoeren voor cloudproviders om een gemakkelijke migratie van hun klanten naar andere diensten te bevorderen;
7. benadrukt dat de rol van aanbieders van clouddiensten krachtens de huidige wetgeving van de Unie per geval moet worden bepaald, omdat aanbieders zowel gegevensverwerkers als voor de verwerking verantwoordelijken kunnen zijn; dringt erop aan de contractvoorwaarden voor alle gebruikers te verbeteren door internationale modellen voor beste praktijken voor contracten te ontwikkelen en door te verduidelijken waar de dienstaanbieder gegevens opslaat en onder welk rechtsgebied binnen de EU;
8. benadrukt dat er bijzondere aandacht moet worden besteed aan situaties waarin door een gebrek aan evenwicht in de contractuele betrekkingen tussen klant en cloudprovider de klant ertoe wordt aangezet contractuele regelingen aan te gaan waarmee standaarddiensten en een standaardcontract worden opgelegd waarin de aanbieder de doeleinden, voorwaarden en wijze van verwerking definieert¹; benadrukt dat de cloudprovider in dergelijke omstandigheden moet worden beschouwd als "voor de verwerking verantwoordelijke" en gezamenlijk met de klant aansprakelijk moet zijn;
9. benadrukt dat het gebruik van clouddiensten door overheidsdiensten, waaronder rechtshandavingsinstanties en EU-instellingen, bijzondere aandacht en coördinatie tussen de lidstaten verdient; herinnert eraan dat de integriteit en de beveiliging van de gegevens gewaarborgd dienen te zijn en dat onrechtmatige toegang, bijvoorbeeld door buitenlandse regeringen en hun inlichtingendiensten zonder dat hier een rechtsgrond voor is krachtens de regelgeving van de Unie of de lidstaten, dient te worden voorkomen; benadrukt dat dit eveneens geldt voor specifieke verwerkingsactiviteiten door bepaalde essentiële niet-gouvernementele dienstverleners, met name de verwerking van specifieke categorieën van persoonsgegevens door bijvoorbeeld banken, verzekeringsmaatschappijen,

---

¹ Met name als de clouddiensten worden gebruikt door consumenten en kmo's.

pensioenfondsen, scholen en ziekenhuizen; dringt er bij de Commissie op aan richtsnoeren op te stellen die deze organisaties moeten volgen bij het gebruik van clouddiensten voor de verwerking, verzending of opslag van hun gegevens; hierin moet ook sprake zijn van de vaststelling van open normen om een al te grote afhankelijkheid van één leverancier te voorkomen, en van een voorkeur voor software met open broncode om de transparantie en verantwoording van de gebruikte diensten te verbeteren; benadrukt voorts dat al hetgeen hierboven is vermeld, bijzonder belangrijk is wanneer gegevens worden overgedragen (buiten de Europese Unie tussen verschillende rechtsgebieden); is daarom van mening dat overheidsdiensten, alsook niet-gouvernementele dienstverleners en de privésector, in de mate van het mogelijke dienen te vertrouwen op Europese aanbieders van clouddiensten bij de verwerking van gevoelige gegevens en informatie, tot wanneer bevredigende mondiale regels inzake gegevensbescherming zijn ingevoerd, waarmee de beveiliging wordt gewaarborgd van gevoelige gegevens en van gegevensbanken die door openbare instanties worden bijgehouden;

10. herhaalt zeer bezorgd te zijn over de recent aan het licht gekomen toezichtprogramma's van de National Security Agency (NSA) van de VS en andere soortgelijke programma's die worden beheerd door inlichtingenbureaus in verschillende lidstaten omdat deze, als de momenteel beschikbare informatie wordt bevestigd, een ernstige schending zouden inhouden van het grondrecht van de burgers en inwoners van de EU op privacy en gegevensbescherming, alsook van het recht op eerbiediging van privé- en familielevens, de vertrouwelijkheid van communicatie, het vermoeden van onschuld, de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van informatie en de vrijheid van ondernemerschap;
11. geeft nogmaals uitdrukking aan zijn ernstige bezorgdheid over het feit dat cloudproviders die zijn onderworpen aan wetgeving van derde landen of gebruikmaken van opslagservers in derde landen, verplicht zijn om op grond van cloudovereenkomsten verwerkte Europese persoonsgegevens en informatie rechtstreeks mede te delen aan de autoriteiten van derde landen, en over de rechtstreekse toegang op afstand tot door rechtshandavingsinstanties en inlichtingendiensten van derde landen verwerkte persoonsgegevens en informatie;
12. betreurt dat dergelijke toegang gewoonlijk wordt verkregen doordat autoriteiten van derde landen hun eigen wettelijke voorschriften rechtstreeks ten uitvoer leggen zonder gebruik te maken van internationale instrumenten voor juridische samenwerking zoals overeenkomsten voor wederzijdse rechtshulp of andere vormen van justitiële samenwerking;
13. benadrukt dat door dergelijke praktijken vraagtekens kunnen worden geplaatst bij het vertrouwen met betrekking tot aanbieders van clouddiensten en onlinediensten, en met betrekking tot derde landen die geen gebruik maken van internationale instrumenten voor juridische of justitiële samenwerking;
14. verwacht dat de Commissie en de Raad de nodige maatregelen zullen nemen om deze situatie op te lossen en om ervoor te zorgen dat de grondrechten van de burgers van de EU worden geëerbiedigd;
15. herinnert eraan dat alle bedrijven die diensten in de EU aanbieden zonder uitzondering de EU-wetgeving moeten naleven en aansprakelijk zijn voor eventuele inbreuken;

16. benadrukt dat clouddiensten die zijn onderworpen aan het rechtsstelsel van een derde land, gebruikers in de EU op een duidelijke en goed te onderscheiden manier moeten waarschuwen dat de mogelijkheid bestaat dat hun persoonsgegevens in de gaten worden gehouden door inlichtingendiensten en rechtshandavingsinstanties van derde landen op basis van geheime orders of gerechtelijke bevelen, en dat de betrokkenen daarna in voorkomend geval gevraagd moet worden om expliciete toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens;
17. dringt er bij de Commissie op aan om bij onderhandelingen over internationale overeenkomsten die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens, bijzondere aandacht te besteden aan de risico's en uitdagingen van "cloud computing" voor de grondrechten, en met name, maar niet uitsluitend, voor het recht op privacy en de bescherming van persoonsgegevens, als vastgelegd in artikel 7 en artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie; dringt er voorts bij de Commissie op aan aandacht te besteden aan de nationale regelgeving van de onderhandelingspartner voor wat betreft de toegang van rechtshandavingsinstanties en inlichtingendiensten tot persoonsgegevens die via "cloud computing"-diensten zijn verwerkt, in het bijzonder door te eisen dat dergelijke toegang voor rechtshandavingsinstanties en inlichtingendiensten enkel wordt verleend met volledige inachtneming van een behoorlijke rechtsgang en op basis van een ondubbelzinnige rechtsgrondslag, alsmede door te eisen dat de exacte voorwaarden voor toegang, het doel van het verkrijgen van dergelijke toegang, de beveiligingsmaatregelen bij het overhandigen van gegevens, de rechten van personen en de regels voor toezicht en een doeltreffend beroepsmechanisme zijn vastgesteld;
18. benadrukt zijn ernstige zorgen over de werkzaamheden die binnen de Raad van Europa zijn verricht door het Comité van deskundigen inzake criminaliteit in de cyberruimte en die tot doel hebben een bijkomend protocol op te stellen voor de uitlegging van artikel 32 van het verdrag inzake cybercriminaliteit van 23 november 2001 met betrekking tot grensoverschrijdende toegang tot opgeslagen computergegevens waarvoor toestemming is verleend of die openbaar zijn¹, teneinde het gebruik en de uitvoering ervan doeltreffender te maken in het licht van de juridische, beleidsmatige en technologische ontwikkelingen; roept de Commissie en de lidstaten op om, in het licht van de komende behandeling door het Comité van ministers van de Raad van Europa, te zorgen voor de verenigbaarheid van de bepalingen van artikel 32 van het verdrag inzake cybercriminaliteit, alsook de interpretatie ervan in de lidstaten, met de grondrechten, met inbegrip van gegevensbescherming en, met name, de bepalingen inzake grensoverschrijdend verkeer van persoonsgegevens, zoals opgenomen in het EU-Handvest van de grondrechten, de EU-wetgeving met betrekking tot gegevensbescherming, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en het Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens ("Verdrag 108"), die wettelijk bindend zijn voor de lidstaten; roept de Commissie en de lidstaten op resoluut alle maatregelen af te wijzen die de toepassing van deze rechten in gevaar zouden kunnen brengen; is verontrust door het feit dat indien dergelijk bijkomend protocol zou worden goedgekeurd, de uitvoering ervan zou kunnen leiden tot onbeperkte toegang op afstand door rechtshandavingsinstanties tot servers en computersystemen die

---

¹ [http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/Source/Cybercrime/TCY/TCY%202013/T CY\(2013\)14transb_elements_protocol_V2.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/Source/Cybercrime/TCY/TCY%202013/T CY(2013)14transb_elements_protocol_V2.pdf)
http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/cybercrime/default_en.asp

zich in andere rechtsgebieden bevinden, zonder gebruik te maken van overeenkomsten voor wederzijdse rechtshulp of andere instrumenten voor justitiële samenwerking die ingesteld zijn om de grondrechten van het individu te waarborgen, met inbegrip van gegevensbescherming en een behoorlijke rechtsgang;

19. onderstreept dat er bijzondere aandacht moet worden besteed aan kleine en middelgrote ondernemingen, die in toenemende mate afhankelijk zijn van "cloud computing"-technologie voor de verwerking van persoonsgegevens en die mogelijk niet altijd de middelen of de expertise hebben om de beveiligingsrisico's adequaat het hoofd te bieden;
20. benadrukt dat de kwalificatie van de voor de verwerking verantwoordelijke of de verwerker op adequate wijze tot uitdrukking moet komen in het eigenlijke niveau van controle dat hij heeft over de voor de verwerking gebruikte middelen, zodat de verantwoordelijkheden met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens bij het gebruik van "cloud computing" duidelijk kunnen worden toegewezen;
21. onderstreept het belang van digitale geletterdheid van alle burgers en dringt er bij de lidstaten op aan concepten te ontwikkelen voor de manier waarop een veilig gebruik van internetdiensten, waaronder "cloud computing"-diensten, kan worden bevorderd;
22. benadrukt dat alle beginselen die zijn vastgelegd in de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming, zoals eerlijkheid en rechtmatigheid, afbakening van het doel, evenredigheid, accuraatheid en beperkte bewaartermijnen voor de gegevens, volledig in aanmerking moeten worden genomen door aanbieders van "cloud computing"-diensten bij de verwerking van persoonsgegevens;
23. onderstreept het belang van doeltreffende, evenredige en afschrikwekkende administratieve sancties die kunnen worden opgelegd aan "cloud computing"-diensten die de Europese normen inzake gegevensbescherming niet naleven;
24. benadrukt dat het effect van elke "cloud computing"-dienst op gegevensbescherming op ad-hocbasis moet worden beoordeeld, teneinde te kunnen vaststellen welke waarborgen het meest geschikt zijn en moeten worden toegepast;
25. benadrukt dat een Europese aanbieder van clouddiensten altijd moet handelen in overeenstemming met de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming, ook als dit in strijd is met de instructies van een klant of voor de verwerking verantwoordelijke die in een derde land gevestigd is, of als de personen op wie de gegevens betrekking hebben (uitsluitend) ingezetenen van derde landen zijn;
26. benadrukt dat het noodzakelijk is de uit "cloud computing" voortvloeiende uitdagingen op een internationaal niveau aan te pakken, in het bijzonder wat betreft het toezicht door inlichtingendiensten en de benodigde waarborgen;
27. benadrukt dat EU-burgers die door inlichtingendiensten van derde landen in de gaten worden gehouden ten minste moeten kunnen beschikken over dezelfde waarborgen en rechtsmiddelen als de burgers van het betreffende derde land;
28. betreurt de aanpak van de Commissie in haar mededeling, waarin de risico's en

uitdagingen met betrekking tot "cloud computing" niet worden genoemd, en dringt er bij de Commissie op aan haar werkzaamheden omtrent "cloud computing" voort te zetten door een meer holistische mededeling over "cloud computing" te ontwikkelen, waarin rekening wordt gehouden met de belangen van alle betrokkenen, en waarin afgezien van een standaardverwijzing naar de naleving van de grondrechten en de verplichtingen ten aanzien van gegevensbescherming ook minstens de volgende elementen aan bod komen:

- richtsnoeren om de volledige inachtneming van de EU-grondrechten en verplichtingen op het vlak van gegevensbescherming van de EU te waarborgen;
- de limitatieve voorwaarden voor toegang of geen toegang tot cloudgegevens voor rechtshandavingsdoeleinden, met inachtneming van het Handvest van de grondrechten van de EU en de EU-wetgeving;
- waarborgen tegen illegale toegang door buitenlandse en binnenlandse entiteiten, bijvoorbeeld door de aankoopvoorwaarden aan te passen en Verordening (EG) nr. 2271/96 van de Raad¹ toe te passen teneinde buitenlandse wetgeving te counteren die mogelijk resulteert in massale illegale overdrachten van cloudgegevens van EU-burgers en -ingezetenen;
- voorstellen om netneutraliteit en dienstenneutraliteit te waarborgen met als doel commercieel onderbouwde discriminatie van bepaalde clouddiensten te voorkomen;
- voorstellen om te waarborgen dat de toegang tot legale inhoud niet wordt geschaad door maatregelen tegen illegale inhoud;
- voorstellen voor de wijze waarop "overdracht" van persoonsgegevens moet worden gedefinieerd en de wijze waarop de standaardbepalingen in contracten moeten worden geactualiseerd en aangepast aan de cloudomgeving, aangezien bij "cloud computing" vaak omvangrijke gegevensstromen van de cloudklanten naar de servers en datacentra van de cloudprovider gaan, veel verschillende partijen betrokken zijn en de grenzen tussen landen binnen en buiten de EU worden overschreden;
- maatregelen om het bestaande gebrek aan evenwicht op de markt voor clouddiensten tussen dienstaanbieders en het merendeel van de gebruikers van hun diensten aan te pakken;
- maatregelen ter bevordering van onderzoek naar de vraag of de huidige wetgevingskaders van de EU en internationale overeenkomsten aansluiten bij bepaalde scenario's voor "cloud computing"-diensten, waarbij zowel het economische als het milieueffect van "cloud computing" wordt gemeten, aangezien er nog maar weinig studies gevoerd zijn naar deze aspecten.

---

¹ Verordening (EG) nr. 2271/96 van de Raad van 22 november 1996 tot bescherming tegen de gevolgen van de extraterritoriale toepassing van rechtsregels uitgevaardigd door een derde land daarop gebaseerde of daaruit voortvloeiende handelingen (PB L 309 van 29.11.1996, blz. 1-6; website: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996R2271:NL:HTML>)

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	18.9.2013
Uitslag eindstemming	+: 43 -: 3 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Jan Philipp Albrecht, Roberta Angelilli, Edit Bauer, Rita Borsellino, Emine Bozkurt, Arkadiusz Tomasz Bratkowski, Salvatore Caronna, Philip Claeys, Carlos Coelho, Ioan Enciu, Cornelia Ernst, Tanja Fajon, H��l��ne Flautre, Kinga G��l, Kinga G��ncz, Sylvie Guillaume, ��gnes Hankiss, Anna Hedh, Salvatore Iacolino, Sophia in 't Veld, Livia J��r��ka, Timothy Kirkhope, Juan Fernando L��pez Aguilar, Svetoslav Hristov Malinov, Clemente Mastella, V��ronique Mathieu Houillon, Claude Moraes, Georgios Papanikolaou, Carmen Romero L��pez, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba S��gor, Renate Sommer, Rui Tavares, Nils Torvalds, Wim van de Camp, Axel Voss, Renate Weber, Josef Weidenholzer, Tatjana ��danoka, Auke Zijlstra
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Alexander Alvaro, Cornelis de Jong, Mariya Gabriel, Marian-Jean Marinescu, Salvador Sed�� i Alabart, Janusz Wojciechowski
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 187, lid 2)	Nuno Teixeira